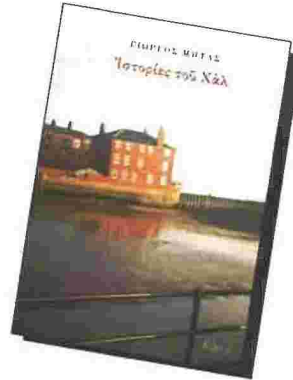

Μάρω Δούκα**Γιατί εμένα η ψυχή μου**

Οι πεζογράφοι που έχουν πείρα και πολλά βιβλία στην καμπούρα τους φτάνουν σε ένα σημείο όπου τους φαίνεται ότι τα πάντα έχουν ειπωθεί και αρχίζουν να παίζουν κρυφτό με τη σιωπή. Γενικά η πραγματικότητα επιδεικνύει παραπειστικά τα ίδια τα πράγματα, αλλά σπανίως επιτρέπει να διαφανούν και οι κρυφές ή φανερές συσχετίσεις τους. Άρα έχουμε να κάνουμε με καθημερινά αινίγματα που ζητούν το λυσάρι τους και μέσα από συμφωνίες με τον αναγνώστη, είτε πάνω είτε κάτω από το τραπέζι. Πολύπειρη πεζογράφος, η Μάρω Δούκα συγκεντρώνει σε έναν τόμο πεζογραφήματα μιας εικοσαετίας. Μιλάει για την κρίση που κατέφθασε με ποδοβολητά, την ανεργία, τη μοναξιά και την απώλεια, τους πολιτικούς προσφυγές, την ένδεια, την εκμετάλλευση κι ένα είδος «κατοχής» που μας πλάκωσε και δεν μπορούμε να πάρουμε ανάσα. Το καλύτερο ή ένα από τα καλύτερα πεζογραφήματά της είναι, ασφαλώς, αυτό που επιγράφεται «Σας αρέσει ο Μπραμς;» Κεντρικό πρόσωπο μια Ουκρανή που πέρασε τα σύνορα κι έφτασε στη χώρα μας με τις γνωστές ελπίδες. Από εκεί και πέρα άρχονται το μαρτυρολόγιο και η ταπείνωση. Γέννησε δύο παιδιά για λογαριασμό τρίτων. Πού να φανταστεί ότι θα ζήσει σε απομόνωση, με ξύλο κι εξευτελισμούς; Χωρίς χαρτιά δεν έχει πρόσωπο, είναι ο «κανένας». Δεν χωράει πουθενά. Η πατρίδα της της λέει: «Φεύγα, είμαστε πολλοί και φτω-

χοί»... Βρίσκει καταφύγιο στη μουσική. Πατέρας αγαπούσε Ρίχτερ. Εγώ αγαπάω Γκλεν Γκουλντ. Αλλοδαπή πουτάνα και ακούει Μπραμς; Οι μονόλογοι της Ουκρανής παραείναι αποκαλυπτικοί. Ο άνθρωπος πρέπει να έχει κάτι μέσα του και να φοβάται πως αν χάνει αυτό το κάτι δεν είναι πια άνθρωπος. Γέννησε δύο φορές. Χάλασε το σώμα μου, χάλασε και η ψυχή μου. Για τη φυρονεριά της καθημερινότητας η Δούκα αφιερώνει ευάριθμα διηγήματα που ταλαντεύονται ανάμεσα στην τυραννία του μηδανού και σε λογής λογής επαιτίες. Και μόνο το γεγονός ότι πολλά πρόσωπα αναφέρονται σε τρίτο πρόσωπο, το πιο νεκρό πρόσωπο της γραμματικής, αρκεί για να πλάσει ένα κλίμα αρνητικό, περίπου σαν καθημερινή καταδίκη που δεν ξεχνάει ανάμεσα στα άλλα ότι και ο ποταμός Χάντσον έχασε τις όχθες του, και το Μανχάταν αγοράστηκε από τη Νέα Ολλανδική Εταιρεία έναντι 24 δολαρίων! (*Πατάκης, σελ. 254*)

Γιώργος Μπάτς
Ιστορίες του Χαλ

Στρατιές ολόκληρες από ντόπιους φοιτητές ξενιτεύονται παρακολουθώντας μαθήματα σε ξένα και αλλόγλωσσα πανεπιστήμια. Πόσοι από αυτούς όμως αναλαμβάνουν να διηγηθούν παρα-πανεπιστημιακές ιστορίες, βιώματα δηλαδή του ξένου φοιτητή που μετράει το χρόνο ανάποδα, ξένος μεταξύ ξένων; Η «Κεντρική βιβλιοθήκη», το πρώτο από τα τρία διηγήματα του τόμου, μπορούμε να πούμε ότι κάνει διόνα αθανατοίζοντας την κυρία Ρότζερς, ταξιδέτρια κινηματογραφικής λέσχης. Πρόκειται για μια λεπταίσθητη πραγματεία περί γυναικείας μοναξιάς, που υπηρετείται με εξαιρετική ευγένεια και -θα λέγαμε- αριστουργηματική ισορροπία. Τι να πούμε για τον τυπικό χειμώνα στο Γιορκόσι; Οι προσπάθειες της κ. Ρότζερς να καλέσει τον Ισπανό φοιτητή στο σπίτι της προδίδουν απεριόριστη φινέτσα και συνάμα απεριόριστη απελπισία. «Ξαπλωμένη στο κρεβάτι ή βουλιαγμένη στην πολυθρόνα, παρατηρούσε τη ζωή της να ξεφτιλιζει, σε μια ηλικία που δεν αφήνει καθόλου χώρο στην ελπίδα να ριζώσει ξανά». Θα πει τη κονιακάκια της με τον φοιτητή, θα νιώσει νεότερη και γηραιότερη απ' ό,τι είναι, θα έχει την παράξενη αίσθηση «ότι το σπίτι χαϊρόταν κι αυτό, ότι συμμετείχε» στη χαρά της. Την επομένη η κ. Ρότζερς ξύπνησε σε ένα ευλογημένο, άχρονο, ολόλαμπρο πρωινό. Εξω ο Θεός είχε ξημερώσει την πιο λαμυρή ημέρα της χρονιάς. Η κ. Ρότζερς σηκώθηκε με το κορμί της πιασμένο κι ένα μικρό βάρος στη βάση του κεφαλιού. Χαμογελούσε. Προχώρησε με μικρά, αβέβαια βήματα προς την κουζίνα. Ήταν η ώρα για το πρώτο τσάι της ημέρας. (*Κίχλη, σελ. 140*)